

Felsőoktatási Tanácsadás Egyesület

1064 Budapest Izabella utca 46.

E-mail: feta@feta.hu, Web: www.feta.hu, Tel: 06-1461-2600, Fax: 06-1461-2696

Hazai és külföldi tanulmányok integrációja: a hallgatói tanácsadás szerepe az európai képzési integráció segítésében

**Összefoglaló a Felsőoktatási Tanácsadás Egyesület
és a Tempus Közalapítvány együttműködésében 2011. szeptember 1-én
megrendezett Szakmai Nap céljairól és eredményeiről.**

A szakmai nap **célja**, hogy a felsőoktatási tanácsadás szellemében és rendszerében a hallgatói szolgáltatások szereplőinek részvételével hozzájáruljon az Erasmus ösztöndíj lehetőség maximálás és hatékony kihasználásához és kamatoztatásához. Annak segítése, hogy a résztvevők egyrészt az előadások és a közös munka során szakmai felkészültségükben és identitásukban megerősödjének, másrészt a hallgatói szolgáltatások rendszerében vállalt különböző feladataik hatékony ellátása érdekében együtt dolgozzanak a rendelkezésre álló erőforrások hatékonyabb használatán és a vállalt kompetencia területek egyeztetett kijelölésén.

A délelőtti előadók kiemelték az Erasmus ösztöndíj időszak kiemelten fontos jelentőségét, úgy a tanulmányi eredmények, a személyes fejlődés, mint a munkaerőpiaci versenyképesség növelésében. Azt is aláhúzza, hogy az Erasmus program keretében külföldre utazó diákoknak számos nehézséggel kell megküzdeniük a tanulmányaik során, mint pl. az idegen nyelvű, eltérő rendszerű oktatás, a megfelelő anyagi háttér és a megfelelő szállás biztosítása, stb. A nehézségek némelyike részben pszichés – az új közösségbe való beilleszkedés, a korábbi kapcsolatok fellazulása pszichológiai értelemben vett megküzdést igényel a programban résztvevőktől. A nagy lehetőség egyszerre lelkesíti és tölti el szorongással a fiatalokat. Az előadások sorában a felsőoktatási tanácsadás mainstream – az egyéni szintű elemzésekre fókuszáló - diskurzusa mellett a szűkebb és tágabb színtereket vizsgáló rendszerszerű megközelítés is megjelent.

Kiss István: *HALLGATÓI SZOLGÁLTATÁSOK rendszere és ebben az Erasmusra indulók, érkezők* című előadásában aláhúzza, hogy az ERASMUS ösztöndíjjal külföldi tanulmányokat folytató hallgatók életpálya-építési előnye az elmúlt másfél évtizedben csökkenni látszik a nemzetközi kutatások fényében. Miközben a versenyszféra munkaadói szinte már alapvető elvárásként követelik meg az interkulturális ismereteket és fontosnak tartják a külföldön szerzett szakmai gyakorlatot, az akadémiai pályafutásra, illetve a tanári pályára készülő jelöltek esetében e tényezők továbbra is kiemelkedően fontos versenyelőnyt képviselnek.

Lisznai Sándor: *A bejövő Erasmus diákok krízisei és a tanácsadás adta megoldások* című előadásában a szempont váltás és az egyetemisták igényeinek pontosabb számbavétele mellett érvelt. Megállapította, hogy a magyar felsőoktatással kapcsolatos mobilitási és integrációs kérdések kapcsán mind a szakma, mind a szakmapolitika hajlamos a külföldi orientációra – a magyar felsőoktatást küldőnek, vevőnek tekinti, sokkal inkább mint befogadónak és „eladónak”. Ennek következtében a hazai felsőoktatási programok, még azok is, amelyek különösen népszerűek a külföldi, különösen az európai hallgatók körében, nélkülözik azt a szolgáltatási hátteret, amely igazán színvonalassá, versenyképessé tenné ezeket a képzési programokat. Tény, hogy sokféle rangsor készül az egyetemekről, ebből adódóan különböző szempontok alapján is lehetséges az egyetemek, mint szervezetek sikerességének az értékelése. A leggyakoribb a finanszírozók, főhatóságok általi értékelés: ebben a felsőoktatási intézmények által „termelt” kutatás, fejlesztés, innováció, tudományos közlemények, hallgatói kibocsátás szerepelnek az adott ráfordítás arányában. Létezik az egyetemek tisztán tudományos, belső értékelése – a dolgozó kutatók, oktatók tudományos sikeressége, megjelenése alapján. Ezek a rangsorok rendszeresen itthon is elkészülnek. A harmadik szempont típusú, a tisztán hallgatói vélemények alapján történő értékelés kevés tradícióval rendelkezik Magyarországon. Ez a szempont rendszer nem vezethető le a fenti két megközelítésből – a hallgatók bár számba veszik a tudományos és innovációs sikeresség, valamint a presztízs és munkaerő-piaci érték szempontokat is, emellett más, az egyetemi szervezetek és szolgáltatások szempontjából kritikus változót is tekintetbe vesznek. Ez az ún. studentsreview típusú értékelés a hallgatói szolgáltatások fejlesztése szempontjából fontos adatokat, elvárásokat fogalmaz meg.

Puskás-Vajda Zsuzsa: *Mire kell felkészíteni a diákokat? A fogadó egyetemek intézményi kultúrájáról a visszatérő ERASMUS diákok narratívái alapján.* c. előadásában egy korábbi ERASMUS diákok szükségleteit felmérő kutatás narratív interjút használta fel. A bemutatott elemzés a fogadó intézmények tájékoztatási és szolgáltatási mintázataira fókuszál. Úgy a diákok, mind a felsőoktatási intézmények számára új, megtanulandó helyzet az ERASMUS cserediákok fogadása és azok szakszerű ellátása, szükség esetén segítése. A befogadó és a kibocsátó oktatási intézményben egyaránt nagyfokú érzékenység alakult ki az interkulturális nevelésre, mégis az intézmény elvárásaihoz való sikeres alkalmazkodás ill. a visszailleszkedés terhe és felelőssége a hallgatói mobilitásban résztvevő diákok vállára van helyezve. Az elemzés a szervezetek tanulásához gyűjtött össze szempontokat.

Dr. Nemeslaki András: *Az üzleti versenyképesség növelésének lehetőségei az Erasmus programmal* előadás a szereplők körét a munkaadók felé tágította. Megállapítva, hogy a válsággal terhelt gazdasági helyzetben a munkáltatók és munkavállalók viszonya a megszokottnál is konfliktusosabbá válhat. Különösen érzékeny ez a viszony, akkor amikor az egymással szembeni elvárások nehezen találkoznak a teljesíthető realitásokkal. Erről a kérdéskörrel meglepően kevés elemzés és vizsgálat áll rendelkezésre a külföldi részképzésben résztvevő hallgatók és munkáltatók vonatkozásában. A külföldi részképzések arányának növekedésével egyre több egyetemet végzett munkavállaló fog hosszabb rövidebb európai tanulási, kulturális és igen gyakran munkatapasztalattal rendelkezni. Előadásában felhívta a figyelmet a hazai munkáltatókkal való kapcsolatok kiépítésének fontosságára és szükségességére, valamint a nemzetköziesedés elkerülhetetlen tényére.

Füzi Virág Erasmus tréningek - a kiutazó hallgatók indulás előtti felkészítésének és a visszaérkezés utáni reintegráció segítésének jelentősége a gyakorlatban c. előadásában bemutatta az Erasmus ösztöndíjjal külföldre utazó diákok számára kidolgozott (Füzi Virág és Boncz Ádám) és 2010 januárjában a Felsőoktatási Tanácsadás Egyesület keretében elindított tréninget. A két szakaszból álló tréning a kiutazó és visszaérkező hallgatóknak külön programban nyújt támogatást. Az Erasmus felkészítő tréning célja, hogy a külföldre utazó diákok olyan tudnivalókkal és készségekkel gazdagodjanak, amelyek segítséget nyújtanak a beilleszkedésben, interkulturális kapcsolatok kialakításában egy idegen országban, vagyis a felkészíteni a hallgatókat a kultúrsokkra. A csoportos foglalkozás célja mellett, hogy hasznos/praktikus „túlélőcsomaggal” lássuk el az egyetemistákat, fontosnak tartjuk, hogy foglalkozzunk a bennük felmerülő vágyakkal és félelmekkel, a bizonytalanság kezelésével, és lehetőséget teremtsünk az Erasmus ösztöndíj nyertesek találkozására és az élmény szintű felkészülésre. A visszatérőknek szóló Erasmus tréning a hallgatók külföldön szerzett élményeire, tapasztalataira és az itthoni visszailleszkedésre fókuszál. Célunk, hogy lehetőséget nyújtsunk a diákoknak arra, hogy elmondhassák hogyan élték meg az elmúlt félévet/évet, mit sikerült megvalósítaniuk, miben gazdagodtak, milyen érzésekkel jöttek haza, milyen újra itthon, és hogyan folytatják visszatérve az életüket.

A Kiss István főfacilitátor irányításával megszervezett WorldCafe résztvevői első témaként a már megvalósult, „jó gyakorlatként” továbbadható tapasztalatokról, sikerekről számolhattak be a résztvevők. Elmondták, hogy az intézmények jelentős részében működik információs tájékoztatás. Az közös munka során a résztvevők megfogalmazták igényeiket, amelyek a tanácsadói szolgáltatások eredményességének növeléséhez szükséges feltételekre, további lépésekre vonatkoztak. Kiemelték, hogy hasznos lenne, ha a hallgatókat magasabb szinten motiválni lehetne a programokon való részvételre. Ez jelentős mértékben hozzájárulhatna a személyes tapasztalatok megosztásához, az informális tapasztalatcseréhez. Jelentős mértékben fokozhatná a mobilitásban való részvételre való hajlandóságot, ha csökkenne az adminisztratív jellegű akadályok köre és a hallgatók támogató légkört élnének meg az ügyintézés során. A részvételi hajlandóságot tovább fokozhatná, ha a különféle intézmények eltérő tanulmányi rendjében, a tanulmányi teljesítmény elfogadásában magasabb szintű harmonizációt lehetne elérni. Ebben a folyamatban a tanárok szerepe kulcsfontosságú: részben az információk közvetítésében, részben a tanulmányok beszámíthatóságával kapcsolatos döntésekben lehetne jelentősebb a részvételük.

A mobilitás folyamatában a tanácsadói támogatás, az egyéni vagy csoportos formában megvalósuló életvezetési tréning fontos segítséget jelentene a krízisprevencióban. Az információs tanácsadás szintjén a hallgatók széles tömegeit vonzó helyszíneken (pl. kollégiumokban) hozzáférhetővé kellene tenni a mobilitás feltételeinek bemutatását segítő checklistákat, illetve kereshetővé tett adatbázisokat lenne célszerű a hallgatóság számára biztosítani. Ezek az adatbázisok segíthetnék a kapcsolatfelvételt a mobilitás programban már résztvevő hallgatók és az érdeklődők csoportjai között. A modern infokommunikációs eszközök alkalmazásával interaktív formában (pl. videók, szociális médiumok) hatékonyabban kiszolgálható a jelentős mértékű érdeklődés. Az információknak folyamatosan elérhetőnek és jól láthatónak kell lenniük ahhoz, hogy célzott keresés hiányában is elérjék a célcsoportot. A résztvevők tapasztalatai szerint a tanulmányokkal kapcsolatos információk arányaikban könnyebben hozzáférhetőek, mint az életvezetéssel, életpályaépítéssel kapcsolatosak. A további fejlesztés irányát jelöli ki az a tapasztalat is, hogy az egyes intézményeken belül, a karok és intézetek közötti együttműködés is számos nehézséget mutat fel. Az információáramlás és támogatás hiánya már ezen a ponton gátat képezhet a mobilitás előtt.

A délutáni két módszertani workshop a hazai jó gyakorlatok két példáját mutatta be. Szenes Márta a Szegedi Egyetemen elindított on-line *tanácsadás* eddigi tapasztalatait mutatta, az ERASMUS cserediákok számára kínálkozó lehetőségekről gondolkozott a csoport. Dávid Mária az Egri Főiskolán (EKF) kifejlesztett *tanuláshatásdiagnosztikai önértékelési kérdőívet*, és *internetes tanulásfejlesztő weblapot* mutatta be. A szekció egy ajánlássort összeállított össze azok számára, akik hasonló típusú szolgáltatást kínálnak/nának a felsőoktatásban, illetve dolgozott a kliensek továbbküldési útjainak átláthatóságán.

A Füzi Virág vezette *Hallgatói összefogás szekciójában* az Erasmus hallgatói szolgáltatások legkompetensebb kortárs szereplői vettek részt. A szekció kitüntetett célja volt olyan hallgatói szervezetek közötti kapcsolathálózat és együttműködés kiépítése, amelyek összehangoltan hatékonyan tudják képviselni és segíteni a magyar és külföldi Erasmus hallgatók felmerülő szükségleteit. Ez az alkalom egy olyan interaktív fórumot és ötletbörzét tett lehetővé, amely során megbeszéltük a tapasztalatainkat, összegyűjtöttük a problémákat és felmerülő lehetőségeket, ami alapján feladatokat, célokat tűztünk ki a kompetenciák szerint.

A Nemeslaki András vezette *Az üzleti versenyképesség növelésének lehetőségei az Erasmus programmal* workshop az egyre nagyobb létszámú külföldi részképzésen részt vett végzetek csoportja és a hazai munkáltatói piac egymásra találásának mikéntjére és segítségére dolgozott ki javaslatokat.

A szakmai nap során a fontos együttműködési és továbbfejlesztési feladatok mellett létrejött egy intergenerációs tanulás is. A különböző generációkhoz tartozó szolgáltatók a speciális területük mellett a generációs hovatartozásukból következő más tudásukkal is segítték a problémák szélesebb körű feltárását és megértését.

Az előadások és Workshopok anyagai elérhetőek a FETA honlapján. A kapcsolathálózat és az együttműködésre kötött távlati, közös tervek garantálják nemcsak az Erasmus cserediákok, hanem általában a felsőoktatásban tanuló fiatalok számára hatékonyabb és minőségi tanulási és életvezetési támogatását biztosítanak a szolgáltatók, használva új ismereteiket és hasznosítva a továbbküldési lehetőségeket.